

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาอาชญากรรมเป็นปัญหาที่มีความสำคัญ และกระทบต่อความมั่นคงของประเทศชาติ เป็นอย่างยิ่ง โดยอาชญากรรมได้ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาคุณภาพประชากร สถาบันครอบครัว และการศึกษาของประเทศ ตลอดจนกระทบต่อโครงสร้างและกิจกรรมด้านการเมือง เศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาสังคม ปัจจุบันอาชญากรรมโดยเฉพาะยาบ้าได้แพร่ระบาดในหมู่ประชาชนทุกกลุ่มอาชีพ และในทุกพื้นที่ทุกจังหวัดในประเทศไทย

การปราบปรามอาชญากรรมในอดีตนั้นยังทำให้ราคาขายเสพติดสูงขึ้น นั่นคือภาวะกระบวนการยุติธรรม ไม่สามารถดำเนินคดีกับคนเหล่านี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถึงในภาวะที่เศรษฐกิจตกต่ำก็เท่ากับเป็นการส่งเสริมให้คนหันมาค้าขายเสพติดมากขึ้น เพราะทำแล้วโอกาสที่จะถูกลงโทษก็ไม่มาก ดังนั้นเรื่องความเปลี่ยนแปลงในทางกฎหมายที่จะลงโทษต้องชัดเจน ปัญหาอีกประการหนึ่งที่พบคือสารแพร่ระบาดในขณะนี้ทำได้ง่ายขึ้น เพราะผู้ใช้เสพติดกับผู้ขายมาพบกันง่ายขึ้น ผู้เสพในที่สุดกลายเป็นผู้ค้าแล้วมาแพร่ในหมู่เยาวชนอีกต่อหนึ่ง เป็นการขายตรงเหมือนขายเครื่องสำอาง (ทักษิณ ชินวัตร, 2544 : 2)

รัฐบาล โดยเฉพาะกระทรวงมหาดไทย ได้ให้ความสำคัญต่อปัญหาอาชญากรรมอย่างจริงจัง โดยได้ประกาศสงครามกับยาเสพติด และได้มีการรณรงค์ในการป้องกัน และปราบปรามจับกุมผู้กระทำความผิดอย่างต่อเนื่อง เป็นผลให้จำนวนผู้ต้องขังในคดียาเสพติดเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยในปี พ.ศ. 2535 กรมราชทัณฑ์มีผู้ต้องขังคดียาเสพติดที่อยู่ในการควบคุม 12,658 คน หรือร้อยละ 27 ของผู้ต้องขังทั้งหมด แต่ในปี พ.ศ. 2542 ผู้ต้องขังในคดียาเสพติดเพิ่มเป็น 70,320 คน หรือร้อยละ 54 ของผู้ต้องขังทั้งหมด ซึ่งในจำนวนนี้เป็นผู้ต้องขังในคดีครอบครองยาเสพติดเพื่อจำหน่าย หรือผู้ค้ายาเสพติด 45,044 คน (กรมราชทัณฑ์, 2543 : 30)

ผู้ต้องขังที่เป็นผู้ค้ายาเสพติด นับเป็นกลุ่มสำคัญในการปราบปรามขบวนการค้ายาเสพติด เพราะกลุ่มผู้ค้ายาเสพติดจะติดต่อสัมพันธ์กันเป็นขบวนการ มีเครือข่ายที่เชื่อมโยง ทั้งในช่วงที่ก่อนจะถูกจับเข้ามาในเรือนจำ ในขณะที่อยู่ในเรือนจำ และหลังพ้นโทษ การติดตามและการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับผู้ต้องขังกลุ่มนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนและปราบปรามยาเสพติดเป็นอย่างมาก อย่างไรก็ตาม ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ต้องขังที่เป็นผู้ค้ายาเสพติดยังมีอยู่อย่างจำกัด ทั้งนี้ เพราะกรมราชทัณฑ์

ยังขาดข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ค้ายาเสพติดที่อยู่ในการควบคุมของกรมราชทัณฑ์ กล่าวคือ ยังขาดข้อมูล ในส่วนที่นำคัญสำหรับแก้ไขปัญหายาเสพติดได้แก่ข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. ผู้ต้องขังที่เป็นผู้ค้ายาเสพติดมีอยู่เท่าใด เข้าไปเกี่ยวข้องกับกาเสพติดหรือไม่ และผู้ค้าเหล่านี้มีการจัดประเภทอย่างไรบ้าง
2. ผู้ต้องขังคดียาเสพติดดังกล่าวนี้มีภูมิหลังอย่างไร มีทัศนคติเห็นต่อการกระทำผิดอย่างไร
3. พฤติกรรมขณะอยู่ในเรือนจำของผู้ต้องขังเหล่านี้เป็นอย่างไร และก่อปัญหาใดบ้างต่อการควบคุม

ผลจากการที่กรมราชทัณฑ์ขาดข้อมูลดังกล่าว ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการวางแผนในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในคดียาเสพติดเหล่านี้ให้มีประสิทธิภาพได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการควบคุมผู้ต้องขังในคดีค้ายาเสพติด ด้านการป้องกันการแหกหักและก่อเหตุร้ายจากผู้ต้องขังด้านการวางแผนในการอบรมแก้ไขการบำบัดรักษาฟื้นฟู ตลอดจนการกำหนดนโยบายด้านการลดโทษหรือกักโทษให้กับผู้ต้องขังคดีค้ายาเสพติดเหล่านี้

ในส่วนของผู้ต้องขังในเรือนจำอำเภอนางรอง ซึ่งเป็นเรือนจำเปิดใหม่ โดยเริ่มเปิดใช้เมื่อปี พ.ศ. 2544 ผู้ต้องขังส่วนใหญ่ เป็นผู้ต้องขังที่มีภูมิลำเนาอยู่นอกพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ ในปี พ.ศ. 2545 มีผู้ต้องขังทั้งหมด 539 คน โดยมีจำนวนผู้ต้องขังคดียาเสพติดมีจำนวนถึง 490 คน โดยแยกเป็นชายถึง 353 คนและเป็นหญิง 137 คนคิดเป็นร้อยละ 90 ของผู้ต้องขังทั้งหมด (เรือนจำอำเภอนางรอง. 2544)

นอกจากนี้ ในการศึกษาที่จะแก้ไขหรือปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในคดียาเสพติดดังกล่าว จำเป็นที่จะต้องทราบถึง ลักษณะการกระทำผิด ความผิด และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดของผู้ต้องขังในคดียาเสพติดเหล่านี้ เพราะการที่จะทราบว่าผู้ต้องขังกลุ่มนี้ มีทัศนคติในการกระทำผิดอย่างไรนั้น เป็นสิ่งสำคัญต่อการอบรมแก้ไขผู้ต้องขังเหล่านี้ มิให้กลับไปกระทำผิดซ้ำอีก ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้สนใจที่จะศึกษา ลักษณะการกระทำผิด ความผิด และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดของผู้ต้องขังในคดียาเสพติด โดยใช้กรณีศึกษา เรือนจำอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ที่ผู้วิจัยำผิดชอบอยู่ในฐานะเป็นผู้ปฏิบัติงานอยู่ภายในเรือนจำแห่งนี้ สำหรับทำวิจัยเพื่อศึกษาถึงลักษณะการกระทำผิดและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดของผู้ต้องขังในคดียาเสพติด ตลอดจนศึกษาถึงข้อมูลเบื้องต้น รวมถึงพฤติกรรมของผู้ต้องขังเหล่านี้ เพื่อแสวงหาแนวทางในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังคดียาเสพติดในเรือนจำอำเภอนางรอง ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะทางประชากรของผู้ต้องขังที่สัมพันธ์กับลักษณะการกระทำผิดของผู้ต้องขังคดียาเสพติด
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการกระทำผิดจำเนกตามการกระทำผิดของผู้ต้องขังคดียาเสพติด
3. เพื่อวิเคราะห์ทัศนะในการกระทำผิดของผู้ต้องขังคดียาเสพติดให้โทษภายในเรือนจำ จำเนกตามลักษณะการกระทำผิด

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงข้อมูลทางประชากรผู้ต้องขังคดียาเสพติด อันจะเป็นข้อมูลในการใช้ประกอบการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายในการลดโทษ และการควบคุมผู้ต้องขังในคดียาเสพติด
2. ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการกระทำผิดของผู้ต้องขังในคดียาเสพติด
3. ทำให้ทราบถึงทัศนะในการกระทำผิด ปัญหาและความต้องการของผู้ต้องขังคดียาเสพติดให้โทษภายในเรือนจำ จำเนกตามลักษณะการกระทำผิด
4. เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนในการป้องกันและปราบปราม การกำหนดมาตรการการลงโทษผู้ต้องขังในคดียาเสพติดต่อไป

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เฉพาะนักโทษเค็ดขาด คดีความพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษฐานครอบครองเพื่อจำหน่าย โดยเป็นนักโทษเค็ดขาด จำนวน 490 คน โดยแบ่งกลุ่มและกำหนดโควต้าตามลักษณะการกระทำผิดได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 240 คน เป็นชาย 253 คน หญิง 137 คน

2. ตัวแปร

2.1 ตัวแปรอิสระ เป็นลักษณะทางประชากรของผู้ต้องขัง ได้แก่ อายุ เพศ รายได้ ภูมิสำเนา สถานภาพสมรส สถานภาพของครอบครัว ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการกระทำผิด ได้แก่ สภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยของเพื่อนที่คบหาสมาคม ลักษณะของเพื่อนที่คบหาสมาคม ความรู้

เรื่องพินัยของยาเสพติด ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ทัศนคติต่อการกระทำผิด ได้แก่ ทัศนคติส่วนตัว ทัศนคติต่อสภาพแวดล้อม ทัศนคติต่อกระบวนการยุติธรรม

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ลักษณะการกระทำผิดของผู้ต้องขังคดียาเสพติด ได้แก่ ผู้ตัวรายใหญ่ ผู้ตัวรายย่อย ผู้ถ้าเลี้ยงและผู้เสพ

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

ลักษณะทางประชากร หมายถึง คุณลักษณะของผู้ต้องขังในเรือนจำเกี่ยวกับ สถานภาพส่วนตัว ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ภูมิลำเนา สถานภาพการสมรส อาชีพของบิดา อาชีพมารดา สถานภาพของครอบครัวในวัยเด็ก การเคยถูกจำคุก ระยะเวลาที่ถูกตัดสินจำคุก การติดยาเสพติด การกระทำผิดความผิดเกี่ยวข้องกับชนิดของยาเสพติดครั้งนี้ อาชีพก่อนกระทำผิดและเข้าสู่เรือนจำ รายได้ต่อเดือนก่อนต้องโทษในครั้งนี้

ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมกระทำผิด หมายถึง สิ่งที่ส่งผลให้ผู้ต้องขังยาเสพติด กระทำความผิดในคดียาเสพติดให้โทษ ได้แก่

สภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย หมายถึง สถานที่และบุคคลรอบข้างที่ผู้กระทำผิดอาศัยอยู่ ลักษณะของเพื่อนที่คบหาสมาคม หมายถึง พฤติกรรมของเพื่อนที่ผู้กระทำผิดคบหาสมาคม

ความรู้เรื่องพินัยของยาเสพติด หมายถึง ความเข้าใจของผู้เสพยาเสพติดเกี่ยวกับผลกระทบบของยาเสพติดที่มีผลต่อร่างกายและจิตใจ

ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว หมายถึง ความใกล้ชิด พฤติกรรมของบิดา มารดา คู่สมรส บุตร และญาติพี่น้อง ของผู้กระทำผิด

ทัศนคติในการกระทำผิดของผู้ต้องขังในคดียาเสพติด หมายถึง ความคิดเห็นในการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้องทั้งต่อตนเองและสังคม ซึ่งมีกฎหมายและกรอบประเพณี วัฒนธรรม กำหนด ได้แก่

ทัศนคติส่วนตัว หมายถึง ความคิดเห็นในเรื่องการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้องของผู้ต้องขัง
ทัศนคติต่อสภาพแวดล้อม หมายถึง ความคิดเห็นในเรื่องการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้องต่อสังคม

ทัศนคติต่อกระบวนการยุติธรรม หมายถึง ความคิดเห็นในเรื่องการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้องต่อกฎหมายของบ้านเมือง

ลักษณะการกระทำผิด หมายถึง การกระทำหรือการปฏิบัติที่แสดงออกถึงขั้นตอนการค้ายาเสพติด ซึ่งในที่นี้แบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือ ผู้ถ้าเลี้ยง ผู้ตัวรายย่อยและผู้เสพที่ถูกพิพากษา

การถ่ายยานสภาพคิด หมายถึง การผลิต การขนย้าย ลำเลียง จำหน่ายยานสภาพคิดให้โทษที่สำคัญ คือยาสูบและเฮโรอีน

ผู้ต้องขัง หมายถึง ผู้ถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำโดยคำสั่งศาล หรือผู้มีอำนาจ และให้หมายความรวมถึง นักโทษเด็ดขาด คนต้องขัง และคนฝาก

นักโทษเด็ดขาด หมายถึง บุคคลที่ถูกขังไว้ตามหมายจำคุก ภายหลังจากพิพากษาถึงที่สุด และหมายความรวมถึงบุคคลซึ่งถูกขังไว้ตามคำสั่งที่ขอด้วยกฎหมายให้ลงโทษด้วย

ผู้ค้ารายใหญ่ หมายถึง ผู้ต้องขังเด็ดขาดที่มีพฤติการณ์กระทำผิดในลักษณะซื้อมาและขายเอง หรือติดต่อให้บุคคลไปหาแหล่งลูกค้า การส่งของให้ลูกค้าไม่มีการแบ่งบรรจุ

ผู้ล่าเสียง หมายถึง ผู้ต้องขังเด็ดขาดที่มีพฤติการณ์กระทำผิดในลักษณะรับจ้างขนจากที่หนึ่งไปยังที่หนึ่งเป็นลักษณะต่างท้องที่

ผู้ค้ารายย่อย หมายถึง ผู้ต้องขังเด็ดขาดที่มีพฤติการณ์กระทำผิดในลักษณะซื้อมาเพื่อขาย ซื้อมาเพื่อเสพและขาย ลักษณะการส่งให้ลูกค้าเป็นลักษณะแบ่งบรรจุ แหล่งขายจะใกล้เคียงบริเวณที่มีผู้เสพจำนวนมาก

ผู้เสพ หมายถึง ผู้ต้องขังที่รับประทาน คม สูบ ถัด หรือด้วยประการใดของสารเคมีหรือวัตถุ ชนิดใด ๆ เข้าสู่ร่างกาย และทำให้เกิดผลเสียดังร่างกาย และจิตใจ

นายหน้า หมายถึง ผู้ต้องขังเด็ดขาดที่มีพฤติการณ์กระทำผิดในลักษณะเป็นผู้ติดต่อให้มีการซื้อขายระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย พฤติการณ์การค้าจะไม่ดำเนินการเองทั้งหมด ผลตอบแทนที่ได้จะเป็นรายได้ส่วนแบ่ง